

Sygn. akt VIII *Pa* 199/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka (spr.)
Sędziowie:	SSO Grzegorz Tyrka SSR del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2016r. w Gliwicach

sprawy z powództwa A. J.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 10 czerwca 2015 r. **sygn. akt** VI P 236/15

1) oddała apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 67,50 zł (sześćdziesiąt siedem złotych 50/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSO Teresa Kalinka (spr.) (-) SSR del. Magdalena Kimel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt: VIII Pa 199/15

UZASADNIENIE

Powódka A. J. (a także powodowie Z. F. i E. S.) domagała się od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. 597,54 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2014 roku oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Na rozprawie w dniu 10 czerwca 2015 roku powódka A. J. wniosła nadto o przekazanie sprawy do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i nieobciążanie kosztami postępowania. Wskazała, że była zatrudniona w Kopalni (...) i po przejściu na świadczenia emerytalne nabyła prawo do bezpłatnego węgla

(deputatu węglowego) na mocy Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych, w tym załącznika Nr 14 do Porozumienia. Dnia 6 lutego 2014 roku zarząd pozwanej spółki i organizacje związków zawodowych zawarły porozumienie w trybie art. 9¹ k.p. w związku z trudną sytuacją ekonomiczną zakładu pracy, na podstawie którego zmniejszono wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powódka argumentowała, że z dniem 1 stycznia 2004 roku nabyła prawo do bezpłatnego węgla w pełnym wymiarze za 2004 rok i postanowienia porozumienia z dnia 6 lutego 2014 roku nie mogą działać z mocą wsteczną.

W dniu 14 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy w G. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (pod sygn. akt VI Np 3608/14).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana domagała się oddalenia powództwa w całości wobec każdego z powodów i zwrotu kosztów postępowania.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana podniosła, że powódka nie posiada prawa do bezpłatnego węgla (ani w ekwiwalencie pieniężnym, ani w naturze) na podstawie Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych. Pozwana wskazała, że prawo do bezpłatnego węgla byłych pracowników zlikwidowanej Kopalni (...) reguluje ustawa z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U. z 2007 roku, Nr 192, poz. 1379) – zwana ustawą restrukturyzacyjną. Uprawnieni mogą realizować prawo do deputatu węglowego w dwojaki sposób: w naturze (art. 13 ustawy), a w przypadku złożenia oświadczenia o rezygnacji z uprawnienia do pobierania bezpłatnego węgla w naturze (art. 12 ust. 3 ustawy), w formie ekwiwalentu pieniężnego, który jest wypłacany obok emerytury (renty) wyłącznie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Pozwana dodała, że w okresie od 6 lutego 2014 roku do 10 grudnia 2014 roku realizowała prawo do deputatu węglowego za 2014 rok w wymiarze o jedną tonę mniejszą, zgodnie z wymienionym przez powodów porozumieniem z dnia 6 lutego 2014 roku. Dnia 10 grudnia 2014 roku mocą uchwały numer (...) pozwana odstąpiła od porozumienia z dnia 6 lutego 2014 roku.

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2015 roku, sygn. akt: VI P 236/15 Sąd Rejonowy w G. w punkcie 1 odmówił przekazania sprawy powodów E. S., A. J. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W punkcie 2 orzeczenia Sąd oddalił powództwo w zakresie powoda E. S. i powódki A. J.. W punkcie 3 wyroku Sąd umorzył postępowanie w stosunku do powoda Z. F.. Sąd Rejonowy zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanej po 135 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt. 4 wyroku).

Według bezspornych ustaleń faktycznych Sądu I instancji każdy z powodów jest emerytem (lub następcą prawnym emerytów) zlikwidowanej Kopani (...) K., przy czym powód Z. F. pobierał deputat węglowy w naturze u pozwanej, zaś powodowie E. S., A. J. są uprawnieni do świadczeń z tytułu bezpłatnego węgla wypłacanych w ekwiwalencie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zaś u pozwanej powodowie ci złożyli oświadczenie o rezygnacji z węgla w naturze. Sąd I instancji ustalił, że porozumieniem z dnia 6 lutego 2014 roku pozwana zmniejszyła o jedną tonę wymiar świadczeń przysługujących powodom z tytułu bezpłatnego węgla. Sąd Rejonowy w G. ustalił, że uchwałą numer (...) z dnia 10 grudnia 2014 roku pozwana wycofała się z Porozumienia z dnia 6 lutego 2014 roku i między innymi zobowiązała się spełnić dobrowolnie świadczenia w naturze w zakresie spornej tony węgla (do 30 czerwca 2015 roku), zaś w ekwiwalencie – do 31 grudnia 2015 roku. Nadto, w § 2 uchwały (...) pozwana postanowiła, że osoby uprawnione które wystąpiły na drogę sądową w celu przywrócenia wysokości wymiaru bezpłatnego węgla za rok 2014 mogą od dnia powzięcia uchwały realizować swój wymiar węgla na zasadach określonych w tej uchwale, w § 1. Jak ustalił Sąd I instancji od daty powzięcia wskazanej uchwały pozwana realizowała składane do niej wnioski powodów o wydanie spornego deputatu. Sąd I instancji ustalił także, że powód Z. F. pobrał sporną tonę węgla w naturze w toku sporu, a to w dniu 10 marca 2015 roku.

Sąd I instancji ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów: dowodu z zestawienia uprawnień powodów do bezpłatnego węgla k. 89, uchwały nr (...), uchwały nr (...), aneksu nr (...) z 7 lutego 2012 roku). Sąd I

instancji wskazał, że pominął dowód z przesłuchania stron oraz wniosek o zwrócenie się o informację do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na zakres istotnych okoliczności spornych.

W opinii Sądu I instancji roszczenie powódki A. J. i E. S. nie zasługuje na uwzględnienie, zaś wobec skutecznego cofnięcia pozwu przez powoda Z. F. Sąd w stosunku do niego postępowanie umorzył. Sąd I instancji podał, że z dniem 1 lutego 2003 roku (...) Spółka Akcyjna w K. na podstawie art. 23¹ k.p. przejęła pracowników (...) Spółki Akcyjnej w G. (...) S.A.), w skład której wchodziła między innymi zlikwidowana Kopalnia (...). Sąd orzekający wskazał, że w myśl § 36 ust. 1 (...), którego pozwana nie rozwiązała byłym pracownikom kopalń – emerytom, rencistom, [...] przysługuje deputat węglowy – wg załącznika nr 23. Według ustaleń faktycznych Sądu I instancji w myśl załącznika nr 23 uprawnienia do bezpłatnego węgla w naturze przysługują emerytom i rencistom w wymiarze: 3 ton rocznie (byłym pracownikom zakładów górniczych, których zobowiązania przejęła (...) S.A., o ile pracownicy ci przeszli na emeryturę lub rentę po dacie wejścia w życie w tych zakładach zakładowej umowy zbiorowej opartej na układzie zbiorowym pracy z dnia 21 grudnia 1991 roku) lub 2,5 ton rocznie (pozostałym byłym pracownikom zakładów górniczych, których zobowiązania przejęła (...) S.A., jeżeli uprawnienia przyznano im na podstawie układu zbiorowego pracy z dnia 1 lutego 1980 roku). Jak ustalił Sąd I instancji na wniosek osoby uprawnionej (...) S.A. wypłacała ekwiwalent pieniężny według ceny węgla deputatowego obowiązującej w dniu realizacji świadczenia. (...) dla (...) S.A. nie wskazuje terminu spełnienia świadczenia w postaci bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów. Zgodnie z ustaleniami Sądu I instancji pozwana wprowadziła w życie porozumienie zawarte w dniu 20 grudnia 2004 roku pomiędzy zarządem (...) S.A., a organizacjami związków zawodowych (Porozumienie z dnia 20 grudnia 2004 roku), bowiem nie doszło do zawarcia nowego układu zbiorowego pracy. Sąd wskazał, że uprawnienia emerytów i rencistów (oraz innych osób niebędących pracownikami) przewidziane w (...) wygasły, jednakże zastosowanie mają postanowienia Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2005 roku. W myśl § 10 Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku, emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom przysługuje bezpłatny węgiel według zasad określonych w załączniku Nr 14 do Porozumienia. Sąd I instancji podał, że postanowieniami załącznika Nr 14 do Porozumienia, prawo do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych realizowane jest w ekwiwalencie pieniężnym; natomiast prawo to na wniosek uprawnionego może zostać zrealizowane w naturze (§ 1.2 i § 2). Bezpłatny węgiel w wymiarze wynikającym z nabytego uprawnienia przysługuje byłym pracownikom, którzy do dnia wejścia w życie załącznika korzystali z uprawnienia do bezpłatnego węgla przysługującego zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi przed dniem wejścia w życie załącznika (§ 3.4.1).

Sąd Rejonowy w G. wskazał, że zgodnie z § 7 pkt 1 i 2 załącznika Nr 14 do Porozumienia przepisów niniejszego załącznika nie stosuje się do uprawnionych (emerytów, rencistów i innych osób), których prawo do bezpłatnego węgla realizowane jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U.2007.192.1379 ze zm.) ze środków budżetu państwa. Wskazał także, że prawo do bezpłatnego węgla dla uprawnionych węgla dla uprawnionych nie ulega zmianie. Odnosząc się do zasad wypłacania ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 12 ust. 1, 3 i 7 wskazanej ustawy, byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r., uprawnionemu do bezpłatnego węgla, który uzyskał emeryturę lub rentę przed tym dniem, jest wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej (...), oprócz emerytury lub renty, ekwiwalent pieniężny, z zastrzeżeniem ust. 2. (...) Warunkiem otrzymania ekwiwalentu pieniężnego przez osobę, o której mowa w ust. 1 i 2, jest przedłożenie pracodawcy pisemnego oświadczenia o rezygnacji z uprawnienia do pobierania bezpłatnego węgla w naturze. (...) Ekwiwalent pieniężny przysługuje również osobie, która po dniu wejścia w życie ustawy uzyska prawo do renty rodzinnej po emerycie lub renciście, który pobierał ekwiwalent pieniężny wypłacany przez ZUS.

Sąd Rejonowy podał także, że zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy, przedsiębiorstwo górnicze wydaje bezpłatny węgiel w naturze, który jest finansowany z dotacji budżetowej, uprawnionemu do jego otrzymania: byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2015 r., pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r. wchodzącej w skład przedsiębiorstwa, o którym mowa w art. 8 ust. 1, który uzyska emeryturę lub rentę przed dniem 1 stycznia 2016 r. (...). Ponadto ilość pobieranego bezpłatnego węgla w naturze nie może być wyższa niż 3 Mg węgla kamiennego rocznie (art. 13 ustęp 2 ustawy). W oparciu

o wyżej wskazane normy Sąd I instancji doszedł do przekonania, iż pracownikom kopalń, które uległy likwidacji w relewantnym czasie, przysługuje prawo dochodzenia uprawnień do bezpłatnego węgla w dwojaki sposób. Uprawniony pracownik może albo dochodzić od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wypłaty ekwiwalentu pieniężnego, albo od danego przedsiębiorstwa górniczego może żądać wydania bezpłatnego węgla w naturze. Niedopuszczalne jest natomiast, zdaniem Sądu I instancji, dochodzenie ekwiwalentu pieniężnego od przedsiębiorstwa górniczego. Pracownik realizujący prawo do bezpłatnego węgla w naturze może jednak zwrócić się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wypłatę ekwiwalentu, jeżeli złoży byłemu pracodawcy pisemne oświadczenie o rezygnacji z uprawnienia do pobierania węgla deputatowego w naturze (art. 12 ustęp 3 ustawy).

Zdaniem Sądu Rejonowego w G. w niniejszej sprawie od samego początku procesu powodowie E. S., A. J. nie byli uprawnieni do bezpłatnego węgla u pozwanej. Sąd I instancji podniósł, że pozwana nie miała legitymacji biernej w sprawie. Powodowie złożyli u pozwanej oświadczenie o rezygnacji z uprawnienia do pobierania węgla deputatowego w naturze i mogli dochodzić świadczenia jedynie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w stosownym trybie.

Sąd I instancji podnosił, że powództwo byłych pracowników zlikwidowanych kopalń o ekwiwalent pieniężny za bezpłatny węgiel jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. i droga procesu cywilnego jest dopuszczalna. Jej czasowa niedopuszczalność wystąpiłaby, gdyby powodowie pozwali do sądu o zapłatę Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W rozpatrywanej sprawie nie występowała więc niedopuszczalność drogi sądowej, która mogłaby prowadzić do przekazania sprawy właściwemu organowi na podstawie art. 464 § 1 k.p.c. – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2005 roku, w sprawie I UK 166/04, opublikowany w OSNP z 2005 roku, Nr 19, poz. 309. W niniejszej sprawie wystąpił zatem problem braku legitymacji biernej pozwanej spółki, a nie problem dopuszczalności drogi sądowej, co skutkowało oddaleniem powództwa w tym zakresie. Po rozważeniu okoliczności sprawy Sąd odmówił uwzględnienia wniosku powodów E. S. i A. J. o przekazanie sprawy do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd I instancji na podstawie wynikającej z art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu obciążył każdego z powodów w sprawie kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanej, w wysokości wynikającej z § 11 ustęp 1 punkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.). Sąd Rejonowy podał, że nie znalazł podstaw do zastosowania względem powodów, art. 102 k.p.c. z uwagi na stały dochód w postaci świadczenia emerytalno-rentowego oraz korzystanie przez powodów z fachowej pomocy prawnej. W ocenie Sądu orzekającego fakt, iż sprawa jest z zakresu prawa pracy nie uzasadnia zwolnienia powodów od kosztów zastępstwa procesowego, które poniosła strona pozwana, gdyż naruszałoby to zasadę równości stron w postępowaniu sądowym.

W apelacji od wyroku powódka A. J. zaskarżyła wyrok w całości w stosunku do siebie i zarzuciła orzeczeniu obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść skarżonego wyroku, a to:

- a) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art 464 § 1 k.p.c. oraz art 199 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez niezastosowanie tychże przepisów i rozpoznanie sprawy pomimo wystąpienia w sprawie podstaw do ustalenia niedopuszczalności drogi sądowej i podstaw dla przekazania sprawy do ZUS,
- b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie, z jakich powodów Sąd I instancji merytorycznie rozpoznaje powództwo ustalając jednocześnie na podstawie pisma pozwanej, że powodowi może przysługiwać świadczenie w formie ekwiwalentu pieniężnego od ZUS na podstawie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015,
- c) art 98 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie tj. uznanie powoda za stronę przegrywającą i orzeczenie o kosztach poprzez ich zasądzenie na rzecz pozwanej w sytuacji, w której nie sposób uznać sprawę za sprawę podlegającą rozpoznaniu przez sąd powszechny.
- d) ewentualnie powódka zarzuciła naruszenie art 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo zajścia ku temu przesłanek.

Apelująca argumentowała, że żądanie wypłaty ekwiwalentu pieniężnego na podstawie przepisów ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, mimo braku uregulowania trybu orzekania o uprawnieniach świadczeniobiorców oraz kwestionowania wydawanych przez organ rentowy decyzji, jest sprawą, którą Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien rozstrzygnąć w drodze decyzji w oparciu o art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 1998 Nr 137, poz. 887 ze zm., dalej: ustawa o SUS), a zatem, celem dochodzenia należnych powodom roszczeń, warunkiem sądowej kontroli uprawnień pracowniczych powinno być uprzednie wydanie przez organ rentowy stosownej decyzji, a następnie wniesienie odwołania do sądu, zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy o SUS. Powódka podniosła także, że celem sądowego rozstrzygnięcia o prawach uprawnionych do ekwiwalentu pieniężnego, konieczne jest uprzednie wyczerpanie postępowania przed organem rentowym, a co za tym idzie, w niniejszej sprawie powinien znaleźć zastosowanie przepis art. 464 § 1 k.p.c.

Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku oraz przekazanie niniejszej sprawy na zasadzie 464 § 1 k.p.c. do ZUS, Oddział w Z., względnie uchylenie skarżonego orzeczenia oraz przekazanie niniejszej sprawy na zasadzie 464 § 1 k.p.c. do ZUS, Oddział w Z.. Powódka wniosła ewentualnie o zmianę skarżonego orzeczenia w zakresie pkt 4 (orzeczenia o kosztach) poprzez odstąpienie od obciążania powoda kosztami na rzecz pozwanej na zasadzie art. 102 k.p.c. Żądała także zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, według norm przepisanych. Powódka domagała się także ewentualnie uchylenia skarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz pozostawienie temu sądowi orzeczenia o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na apelację powódki pozwana (...) Spółka Akcyjna w K. wniosła o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania przed Sądem II instancji, przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana podniosła, że ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do deputatu węglowego, wypłacany przez ZUS uprawnionym do tego świadczenia pracownikom zlikwidowanych kopalń, pomimo tożsamości świadczenia (kwota pieniężna), jest świadczeniem innym, niż taki ekwiwalent, jaki należny był pozostałym emerytom, czy rencistom pozwanej, lub jej poprzedników prawnych z mocy jej porozumienia płacowego. Ekwiwalent należny z ustawy, jest wypłacany przez ZUS uprawnionym oprócz świadczenia emerytalnego, czy rentowego.

Wskazał, że Sąd I instancji w sposób prawidłowy przyjął, że niniejsza sprawa jest sprawą cywilną w rozumieniu przepisu art. 1 k.p.c., zaś pozwana nie jest legitymowana biernie w procesie. Pozwana nie zgodziła się z twierdzeniami powódki jakoby w sprawie niniejszej zachodził szczególny przypadek, o którym mowa w przepisie art. 102 k.p.c., a to wobec faktu, że sprawa pomiędzy stronami miała charakter precedensowy, czy też, że to pozwana swym działaniem wprowadziła powodów w błąd, doprowadzając ich do konieczności wystąpienia na drogę postępowania sądowego.

Sąd II instancji zważył, co następuje:

Apelacja A. J. jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu. Braki formalne apelacji zostały usunięte w drodze wskazania, iż wyrok został zaskarżony w całości w odniesieniu do powódki A. J..

Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe i w ocenie Sądu II instancji dokonał właściwej oceny dowodów zebranych w sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji również dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego sprawy, które w pełni podzielił. Zasadniczo ustalenia faktyczne pozostawały bezsporne pomiędzy stronami. W ocenie Sądu Okręgowego wskazany w uzasadnieniu sposób przedstawienia stanu faktycznego jest przejrzysty, czytelny i pozwala przeanalizować sposób rozumowania Sądu orzekającego. Pisemne motywy zaskarżonego wyroku spełniają wymagania przewidziane w art. 328 § 2 k.p.c. Zdaniem Sądu II instancji Sąd Rejonowy w Gliwicach przeprowadził właściwą ocenę prawną stanu faktycznego przedmiotowej sprawy.

Zasadnie Sąd orzekający w I instancji wskazał, że w niniejszej sprawie mają postanowienia Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku. Sąd I instancji podał, że postanowieniami załącznika Nr 14 do Porozumienia, prawo do

bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych realizowane jest w ekwiwalencie pieniężnym; natomiast prawo to na wniosek uprawnionego może zostać zrealizowane w naturze (§ 1.2 i § 2). Bezpłatny węgiel w wymiarze wynikającym z nabytego uprawnienia przysługuje byłym pracownikom, którzy do dnia wejścia w życie załącznika korzystali z uprawnienia do bezpłatnego węgla przysługującego zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi przed dniem wejścia w życie załącznika (§ 3.4.1). W myśl § 7 pkt 1 i 2 załącznika Nr 14 do Porozumienia przepisów niniejszego załącznika nie stosuje się do uprawnionych (emerytów, rencistów i innych osób), których prawo do bezpłatnego węgla realizowane jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U.2007.192.1379 ze zm.) ze środków budżetu państwa. Odnosząc się do zasad wypłacania ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 12 ust. 1, 3 i 7 wskazanej ustawy, byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r., uprawnionemu do bezpłatnego węgla, który uzyskał emeryturę lub rentę przed tym dniem, jest wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Sąd I instancji wyraził opinię, iż pracownikom kopalń, które uległy likwidacji w relewantnym czasie, przysługuje prawo dochodzenia uprawnień do bezpłatnego węgla w dwojaki sposób. Uprawniony pracownik może albo dochodzić od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wypłaty ekwiwalentu pieniężnego, albo od danego przedsiębiorstwa górniczego może żądać wydania bezpłatnego węgla w naturze. Niedopuszczalne jest natomiast, zdaniem Sądu I instancji, dochodzenie ekwiwalentu pieniężnego od przedsiębiorstwa górniczego. Pracownik realizujący prawo do bezpłatnego węgla w naturze może jednak zwrócić się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wypłatę ekwiwalentu, jeżeli złoży byłemu pracodawcy pisemne oświadczenie o rezygnacji z uprawnienia do pobierania węgla deputatowego w naturze (art. 12 ustęp 3 ustawy). Sąd II instancji podzielił przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną. Wbrew twierdzeniom apelującej Sąd I instancji słusznie wskazał, że powództwo byłych pracowników zlikwidowanych kopalń o ekwiwalent pieniężny za bezpłatny węgiel jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c., a także że droga procesu cywilnego jest w niniejszej sprawie dopuszczalna. Sąd I instancji argumentował, że czasowa niedopuszczalność drogi sądowej wystąpiłaby, gdyby powodowie pozwali do sądu o zapłatę organ rentowy. W rozpatrywanej sprawie nie występowała więc niedopuszczalność drogi sądowej, która mogłaby prowadzić do przekazania sprawy właściwemu organowi na podstawie art. 464 § 1 k.p.c. W takim duchu wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 2005 roku, w sprawie I UK 166/04 (OSNP 2005 r., Nr 19, poz. 309). Niewątpliwie przepis art. 464 § 1 k.p.c. stanowi wyjątek od zasad przewidzianych w art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz w art. 201 § 1 k.p.c. W niniejszej sprawie wystąpił natomiast problem braku legitymacji biernej pozwanej spółki, co skutkowało oddaleniem powództwa. Powodowie złożyli u pozwanej oświadczenie o rezygnacji z uprawnienia do pobierania węgla deputatowego w naturze i mogli dochodzić świadczenia jedynie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w stosownym trybie. Stan faktyczny był bezsporny pomiędzy stronami. W ocenie Sądu Okręgowego uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymagania przewidziane w art. 328 § 2 k.p.c., Sąd I instancji należycie umotywował przedstawioną ocenę dowodów i analizę prawną. W przedmiotowej sprawie postępowanie dowodowe oparte było przede wszystkim na dowodach z dokumentów. Zarzut powódki co do oddalenia powództwa wobec ustalenia na podstawie pisma pozwanej, że powodowi może przysługiwać świadczenie w formie ekwiwalentu pieniężnego od ZUS na podstawie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015r. odnosi się w istocie do podniesionej i rozstrzygniętej kwestii niezastosowania przez Sąd przepisu art. 464 § 1 k.p.c. i jest bezpodstawny. Nie zasługiwał także zdaniem Sądu II instancji, w kontekście oceny sytuacji osobistej i majątkowej oraz posiadania dochodów przez powódkę jej zarzut naruszenia art 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie. Reasumując w ocenie Sądu II instancji zarzuty apelacji były nietrafione, a zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną. O kosztach orzeczono w oparciu o przepisy art. 98 kpc oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (t.j.: Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).

(-) SSR del. Magdalena Kimel (-) SSO Teresa Kalinka (-) SSO Grzegorz Tyrka

Sędzia (spr.) Przewodnicząca Sędzia